

Linnamäki  
Temholan Kartanon maalla  
Hattulassa  
J. Kilian havainnot  
9/10/21.

Parelän asemalla Temholan ma-  
nariitti tuolla, pohjoisessa kausu-  
puolen puolella, josta metsästä, ja  
Lankkaan, josta jorin varrella, lähellä  
Lankkaan (Temholan Kartano on  
vähän pohjoisessa puolella).

Linnamäki  
Temholan Kartanon Maalla  
Hattulassa  
Lankkaan ja Temholan

J. Kilian havainnot  
9/10/21.  
Tämä on kirkko ja  
riistamaa (2 Kartanokelua) ja  
Näinmäsytit (2 Kartanokelua) ja  
maalla. Puidusta on muutama  
jotakin yhtiä korkeita ja yhtiä  
kita karjukekkuloita, mutta ne ovat  
piiloisempia, kun sen sijaan  
Linnamäki näkyy kuten  
sestä Tanskanpuolelle ette Tyron-  
nin - Hämmentuonin vesivälillä  
pään, johon suuntaan se on  
laaja näköala. Täältä näkyy sekä  
Aulangan että Rapolan karju-  
maiden kuin myös Fittalan  
seutu.

Torvoksi näkyy Linnamä-  
ki ja näkymä merelle.  
Rs. myös Jorinmaan kostonuosta  
Etelä-Hämeen uuni- ja liivimäistä  
SM:n arkisto,

Linnamäki  
Teuholan Kartanon maalla  
Hattulassa.  
J. Nilon havainnot  
9/10/21.

Porolan asemalta Teuholaan me-  
nevältä tieltä poikkeaa Kousakoulun  
tuolta puolen pieni metsätie, n. s.  
Laiikkaan tie, jonka varrella, lähellä  
Laiikkaan torppaa (Teuholan Kartano on  
vähän etempänä) Linnamäki eli -kän-  
gas sijaitsee. Teuholan Kartano on  
myöskin yhdistetty useammasta ta-  
lostä (Saksala, Pannila, Lakkonen,  
Laihas ja Tuomola).

Linnamäki on korkea ja  
teräväselkänen ynnä jyrkki-  
rinteinen harjukukkulala, jota <sup>eniten</sup>  
kannamästyttää strategisella ase-  
mallaan. Pseudosta on muistakin  
jotensin ystä korkeita ja jyrk-  
kiä harjukukkulaita, mutta ne ovat  
piiloisempia, kun seisijään  
Linnamäki hallitsee suutua  
sekä Vanajanselälle että Tyrvö-  
nen - Hämeenlinnan vesiväylälle,  
joihin suuntaa siltä on  
laaja näköala. Täältä näkyy sekä  
Aulangan että Rapolan harjun  
suuta kuin myös Pittälän  
suuta.

Toiseksi näkyy Linnamä-  
ellä siis paljon merkkejä ihmis-

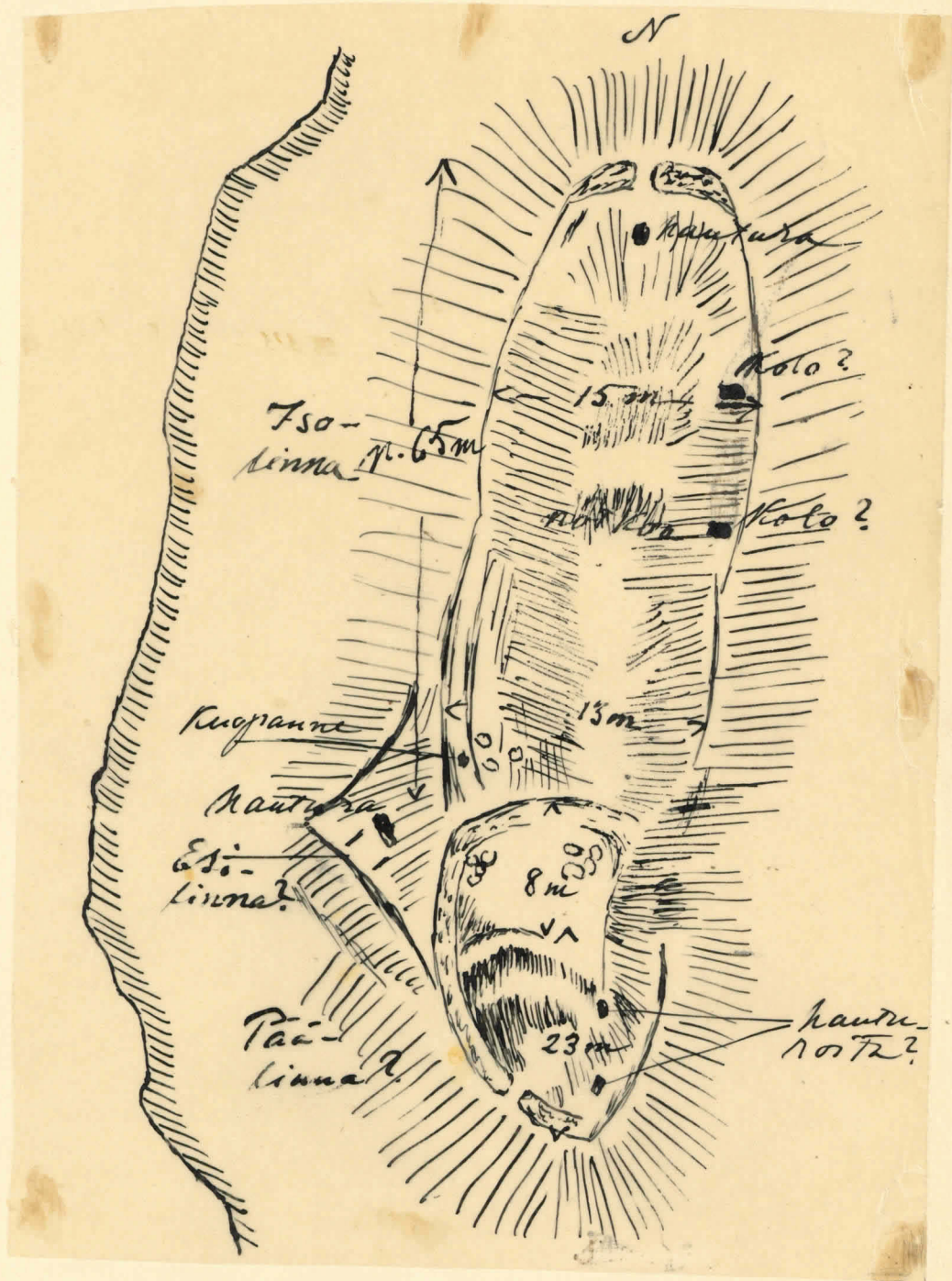
Ten Toista, että sillä sopii olettaa  
olleen jonkinmoisia rakennuksia  
tai varustuksia. Näiksi merkeiksi  
minä en katso maan pohjois-  
puolella olevia kaktu tai orkeattum  
kolmea kiviriviä, joita Appelgren  
on pitänyt mahdollisina jääneinä  
ulkovarustuksesta. <sup>(Suomen muinaisliinat, s. 32)</sup> Ne ovat selvän  
kärjikköistä luontaisesta kajakar-  
jestyksestä, vaikka ne voivat  
joskus olla rivittäkin ne näyttävät  
muuten, että esim. Tanaajan Linnak-  
kiaa pohjoispuolelta olevat vallit  
ovat epäilemättä saman luontaisia  
ja siis kärjikkömuotoisinaan kuu-  
luvia. Ihmistyöltä näyttävät sen-  
sijaan W. puolella ja N. päässä  
olevat vallit. Niin myös tuntuu,  
että mäki olisi yläreunattomasti  
melkein kauttaaltaan pengerrytety  
eli jyrkennetty (itä- ja vallentien  
W. puoli on tosin muutenkin  
niin jyrkkää, ettei niitä myöten  
tuhdo kaupunkitaitseksilla  
päälle päästi). Itäpuolen etelä-  
osassa on muuan hämärä kaktu  
(ks. J. Siron karttaluennosta), jossa  
pengerrytys eli jyrkennetty ei  
voi erottaa. Valli on selvä sillä  
missä se on kivisiä (Pitäpuolelta  
joskus lähes 1 m korkeus).  
Suurimmassa osassa maan ylä-  
reunaa on sitä mahdollista  
erottaa, joten vallilla näyttää

olleen siivertäminen (muuten nämä val-  
lit eivät ole niin silmiinpistäviä  
kuin moreenivalit). Vallikotona ei  
ole helppoa erottaa, kuten Rapolan  
linnavaivalla (kaudella kohdalla itä-  
puolella on <sup>arvella</sup> epäilyttäviä koloja).  
Vallin (eli alkuperäisen rinta-  
muurin) kulmia (käänteissä) ei myös-  
kään ole erotettavissa. Jotakin  
kanturaita on, samallaista kuin  
Rapolan karsulla, esim. muuan  
selvä N-päässä. Vallissa voi  
olla isoja maakeriäkin. — Portit  
ovat käänteisiä; niiden kohdalla  
on isoja kiviä, ehkä asetettuna.  
Puhkeava olevan linnamäen  
W-puolen S-päässä näyttää ole-  
van kolmiomainen penger, jolla  
on muuan kantura ja sen edestä  
kaksi pitkäkästä syvännettä maassa.  
Tässä voisi ehkä ajatella  
jotakin stilonan tapaista, vallan-  
kin jos sen kohdalla vallissa  
on ollut portti. Kaikki kerrotut  
piirteet viittaavat linnoitukseen,  
jonka järjestelmä näyttää ole-  
van hiuksi komplisoitu, ettei  
sitä ilman turpea poistamista  
ja tutkimista voi arvioida. S-  
päässä voi <sup>nyt</sup> arvella olleen ehkä  
muusta linnasta eristettyä pää-  
linnaa ja sen S. katuaukasta  
merkittävä terrassineen kenties  
stilonan (portin turvana?). Muu  
osa linnamäkeä olisi silloin muo-

dothanut verrattain tilaan "iron-  
nimen" (maistakimman?).

Linnamaen lähimmät kylät  
ovat Tenholan, Suontaan, Lepaan ja  
Mervon <sup>Kylät sekä rautateiden</sup> kerätän, ja Thalemmiin  
<sup>Lehijärven ja Leiniälän,</sup> kylät; ~~se~~ lähelle sattuu myös  
Heinon kylä Kalvolassa, joiden  
Maikkien Turvalinnan voi arvella  
riviinnee juuri Linnamaella. Me-  
mansa puolesta olisi oletettava  
linna sopinut hyvästi yhtenäis-  
seen linnoitusjärjestelmään Ra-  
jolan ja Sulangan linnan kanssa.

Samaa yhteydessä sopinee  
mainita Laikkaan lauden peruskassa,  
Linna hankkoon niitön laidassa  
olevat kukkivat kauturot, jotka  
ovat arvatekkin, ainakin isoimmat  
entisiä tilapäisten asunonpöytä  
(Appelgrenin mukaan "Kabinistoja",  
Ks. Muinaislinnat, s. 33), s. o. Kaba-  
stajan maastuonain sijoja. Laik-  
kaanlahti <sup>Kaunine kiertäen rautateiden</sup> näyttää ennenpiistään  
lähelle näitä kauturoita. Laikkaan-  
laiden SW-puolella oleva Uikeron  
laiden kannalla kuuluu olevan  
samanlaisia kauturoita.

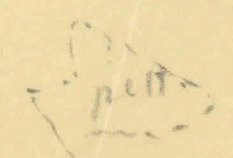
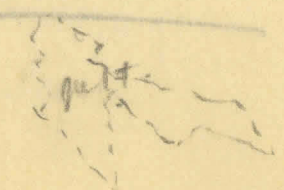


Linnamäki  
 Tenholan kartanon maalla  
 Hattulassa.  
 Silmämääräinen muuos.  
 J. Aitio  
 9/VII 21.

~~Flattula~~

Flattula  
~~Lyrus~~  
Penkolan Kl.

~~Flattula~~



1:4000

